

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája,
saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyv-
árús üzlete,
főter, Prág-ház.

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Megjelen
hétenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három óra . . . 1 ft
Hat óra . . . 2 ft
Kilenc óra . . . 3 ft

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségnél. — Pesten Haasenstein és Vogler hirdetési irodájában (úri utca 13. sz.) — Bécsben Schmid Edmund hirdetési irodájában (Weihburggasse, Nro. 22.)
Hirdetési díj: 50 szóig egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szóig 1 frt., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% elengedés. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos árelengedés. — Nyiltér Garmondsora 10 kr.

Rendezett tanácsunk ügyében.

Mult számunkban közöltük a nm. belügyministeriumnak leiratát, mely városunknak rendezett tanácsu város-sá alakítása tárgyában tett felterjesztésre a megye hatóságához leérkezett — E leirat a szolgabírói hivatal útján e napokban kézbesített a városi előjárásnak, hogy azt az érdeklött folyamodó polgárokkal közölje, és ez nem is késett azt azonnal Szigethy Lajos ural — ki fáradhatlan buzgalommal a rendezett tanácsot óhajtó polgárok élén áll — közleni. — Az általa e hó 14-én a városháza termében összehívott értekezlet, a már nevezett ügyvéd ur által kidolgozott választ — méltányolva minden tekintetben nézeteit — egyhangulag el is fogadta és felterjesztéssel megyénk hatóságához öt bizá meg.

Az újabb felterjesztés szövege szó szerint a következő:

„Tekintetes szolgabíró ur! a nagyméltóságú m. k. belügyminister urnak — Gyula m. város rendezett tanácsu szervezkedése tárgyában f. 1872-ik évi november hó 2-ról 33,211 sz. a. kelt rendelete velünk közölve lévén, — ama egyedüli óhajtatásunk bővebbi érvényesítésére — vajha városunk mi hamarabb rendezett tanácsu belkormányzattal láttatnék el — tisztelettel következőkben nyilatkozunk, ugyanis:

A tisztelt ministeri rendeletben figyelve meg vagyunk, — hogy jól lehet az átalakításból származó költ-

ség többlet 3820 frt tekintettel a köz-ség általános anyagi viszonyaira — jelentékenynek nem mondható — mindazonáltal tekintettel arra, hogy a köz-ség kiadásai — annak közjövödelmeiből eddig sem fedeztethettek — s ezen czélból az 1872-ik évre is a földesurak által fizetett 1050 frtnyi átalány ösz-szegen kívül az államadók után 63 kr. százaléknyi községiadó kivetése szükségeltetett — az átalakulásból származó nagyobb költségeknek községiadó útján szándékolt előállításá annyival is inkább komoly megfontolást igényel — mert nagyközségeken a községiadó az 1871. XVIII. t. cz. 120. §. szerint — csak bizonyos államadók — míg a rendezett tanácsu városokban a 121. §. szerint — a községi lakosok és birtokosok egyenes államadója után levén kivetendő, ha tehát Gyula m. város rendezett tanácsu városá szervez-kednék — könnyen előállhatna azon eset — hogy ezen községiadó fedezé-séhez olyan községi lakosok — és bir-tokosok is tartoznának hozzájárulni, kik sem az átalakításért nem folya-modtak — sem pedig a nagyközségi szervezet szerint bizonyos kiadásokhoz hozzájárulni nem köteleztethetnek.

Minek során a fentebb tisztelt mi-nister ur — mielőtt az engedélyt meg-adná — kérvényünket a fentebb em-lített körülmény figyelembe vételével leendő újabb tárgyalatára végett a megyei bizottsághoz vissza küldötte.

Ezen előnkbe tárt körülményre tisz-telettel előadjuk:

Midőn városunkat rendezett tanácsu városá szervezteni kívántuk, — s fel-szerelt kérvényünket a megyehatóság útján a nagyméltóságú m. kir. belügy-ministeriumhoz felterjesztettük — tá-volról sem foglalkoztunk ama gondo-lattal — hogy a rendezett tanácsu vá-ros szervezéséhez igénylendő nagyobb költségekkel — kizárólag a rendelet-ben felemlített földesurakat terhelni akartuk volna — mert hiszen a köz-kormányzati költségekhez egyenlő mér-tékben mindnyájunknak hozzájárulni elodázhatlan kötelességünk, hanem azon nemes törekvés vezérelt bennünket, hogy felfogva a jelen kor igényeit — szakítani akartunk az urbér korából ed-dig fenállott községi rendszerrel — és tekintettel arra — hogy az itten levő értelmiség — kereskedelem, ipar — és előre haladt mezői gazdászok érdemes tagjai oly számban mutatkoz-nak — minővel megyénk egyik vá-rosa sem dicsekedhetik — városun-kat az előre haladt kor igényeinek megfelelőleg — a jelesebbek színvo-nalára emelhesük, — ez volt egyet-len óhajtatásunk, ez volt törekvésünk és ezen nemes czél vezérelt bennünket — midőn városunkat rendezett tanácsu városá szervezni akarjuk.

b) Midőn városunknak ekénti szer-vezésért folyamodtunk — kérelmün-ket az 1871. XVIII. t. cz. 135. §-ra alapítottuk, melyben kimondatik, hogy ha a nagyközség rendezett tanácsu vá-rossá akarna alakulni — mint a jelen esetben Gyula m. város — tartozik

bebizonyítani, — hogy ezen átalaku-lást — az egyenes államadó felénél többet fizető lakosság akarja.

Hogy ezen átalakulás folytán reá-juk nehezedő kötelezettségek pontos teljesítésére elégséges szellemi és anyagi erővel rendelkeznek.

Ezen esetben a törvényhatóság — már nálunk a megye kérelmünk téte-leit megvizsgálván — a kérvényt sa-ját véleményének kíséretében a bel-ügyministerhez küldi, ki a felett vég-legesen intézkedik;

És ha be van bizonyítva mind az — mi a fentebbiek szerint bebizonyít-landó — az átalakítás meg nem ta-gadtathatik;

A midőn tehát a törvény ily vilá-gos — hogy az egy általában ma-gyarazatot nem igényel — úgy va-gyunk meggyőződve — hogy a tisz-telt ministeri leiratban — az 1871. XVIII. t. cz. 120. 121. §-ra fektetett figyelmeztetés a tekintetben, hogy vá-rossuk az imént idézett 120. 121. §-ok figyelembe vételével mint rendezett tanácsu város szervezhető-e vagy sem? a továb-bi vitatkozásnak egyáltalában tárgya nem lehet, — mert mi a fent idézett 135. §-ban előirt feltételeknek eleget tettünk, és a nagyon tisztelt ministe-rium eme törvényre fektetett kérel-münket sem el nem odázhatja, sem pe-dig meg nem tagadhatja.

c) Ama neheztelésre — mely a tisz-telt ministeri leiratban felemlítettik — hogy kiadásainkat 63 kr. százalékos községiadóval fedezzük — tisztelettel

TÁRCZA.

Theschedik Sámuel, egykori szarvasi evang. papnak önéletírása.

Ötven esztendősi papi hivatalának alkalmából írva 1817. deczembertől 1819. marcziusig.

Hátrahagyott német kéziratából fordította

Zsilinszky Mihály.

(Folytatás)

Iskolám gyümölcsei, eredményei.

Az ifjuság szép haladása a tudományok különféle szakáiban minden várakozáson felül vala. A Szarvason 1787. május 2. és 3-án t. Pongrácz B. pest-és békésmegyei egyházi és iskolai felügyelő elnöklele alatt tartott esp. gyűlés jegyzőkönyve így hangzik: „Min-den osztályok sorban megvizsgáltatván a gyermekek következő tárgyakból: u. m. be-tűzés; syllabizálás és olvasásból — továbbá a nagyobbak a hit- és erkölcsstanból, bibliai és hazai történelemből, természetrajzból, mér-tanból és természettanból, mezői gazdaság-tanból, diaeteticából, párbeszédes szavallás-ból, mely tudományok mellett a feladott kér-désekre írásbeli feleleteket is adtak és pe-dig minden várakozáson felül, a hallgatóság teljes megelégedése mellett, eddig hallatlan eredménnyel. Mindez kiválólag a jelenkori neveléstudományban legjártosabb és az is-kolának élő tisztelendő Theschedik Sámuel-nek érdeme, kinek fáradhatatlan munkássá-ga folytán a növendékek ily nagy előhala-dást tettek, hogy mindenkit bámulatra ra-gadnak, továbbá érdemteljes tanítójuknak (Farkas Jónás), aki alatt nemcsak szorga-lomban, hanem a tudományokban is előre-haladtak.“

Ugyanilyféle tanubizonyoságot tettek a ki-rályi küldöttségek is, melyek a boldogult Lipót császár parancsa folytán az iskola eredményeit vizsgálták. Kiténik ez a nyil-vános és gyakran hirdetett udvari leiratok-ból. A sok tanubizonyosság mellőztével rövid-ség okáért itt csak kettőt említek fel.

Az 1798-ik évi július 2-kán kelt királyi leirat szavai ezek: „hogy az efféle gyakor-lati gazdasági intézetek felállítására az egy-tem és más felsőbb intézetek mellett szük-séges, és hogy amíg ezen új tanrendszer az egyetemen és az akadémiákon életbelép, ad-dig az ifjak a Theschedik-féle intézetbe men-jenek, hogy kellő képességet szerezhessenek magoknak. Hogy pedig ezen gyakorlati gazdasági intézetnek haszna az ország más vidékein is minél inkább széttérjedjen, ő fel-sége kegyelmesen rendelni méltóztatott, hogy minden kerületből legalább egy — tanítósa-g-ra készülő jelesebb ifju, aki t. i. a gazdá-szat iránt hajlammal bír, Szarvasra küldes-sék tanulás végett, és ott Theschedik Sámuel igazgatása és tanítása mellett, két évi gyakorlatról szóló bizonyítványt nyervén, a tanítói hivatalra minden más pályázók előtt alkalmaztassék.“

Ezen királyi rendelet hét esztendőn át követett; hogy mért nem tovább is, arról majd csak később szólok. Némely okokról szándékosan hallgatom, mert azokról jobb hallgatni, mint beszélni, vagy írni. — De még két tanubizonyoságról kell megemlé-keznem.

Egy Povázsny Máté nevű agastyán, aki még most is él, és nem rég szarvasi bíró is volt, egy vizsgálat alkalmával nyilvánosan ezeket vallotta: ezelőtt nekünk szüléknek kellett gyermekeinket tanitanunk és tanítat-

nunk; mostan pedig gyermekeink tanitanak bennünket, ha az iskolából hazajönnek.

Lehoczky Pál Békésmegyei esküdt egy vizsga után ezeket mondá: Már ezek a faty-tyúk többet tudnak mint mink.

A többi dolgok, miket itt mondanom kel-lene és lehetne, megvannak írva egy nyom-tatásban is megjelent könyvecském-ben ily czim alatt: *An das ungarische besonders protestantische Publicum: detaillirte Erklärung der Ursachen des Entstehens und des Entschlafens des ersten practisch-oconomischen Industrial-Institut zu Szarvasch, von seinem Stifter Samuel Theschedik. 1798.*

Midőn az intézet gyümölcsei némely em-berek szemének nagyon rozslú estek, föltá-madt a rit irigység és nyugtalanul várták az új tanrendszernek előre megjósolt roz következmenyeit... Némelyek rettegtek a földmivelők felvilágosodásától, — mások azon sejtellelmet rettegtek a népet, hogy amit én önként szabad elhatározásból tettem, azt tőlök majd mint kötelességet fogják követel-ni... Más effélel elmondtam egy más kézi-ratban levő munkámban ily czimel: *Übersicht des Szarvascher Practisch-oconomischen Industrial Institut von seinem Entstehen im Jahre 1779 bis 1806.*

Gyűlölet, irigység, gúny, üldözés és ár-mány. Ezeknek 13 oka. Szenvedéseim.

I. Midőn az én tanrendszeremet az ország gondolkodó férfai úgy mint a külföldiek, ál-talános tetszéssel fogadták, akkor az obscu-ransok és schlandrianok gyűlölni kezdték azt, mivel az által háttérbe látták magokat szo-rritadni, s félték azon szemrehányásoktól, melyeket felülől már eddig is kaptak: Ha Th. oly népes (10—12000 lélekből álló) gyű-leketnek papja, oly sokféle foglalkozás

mellett, annyi gyermekkel és oly kevés jö-vedelemmel mindezt megteheti, mért nem teszik mások is, akiknek több a jövedelmök, több a vagyonuk, idejük és pihenésük?

„Az emberek mindig azt szokták legin-kább ócsárolni, amit nem képesek megenni. Rendkívüli érdem bünné lesz, melyet soha-sem bocsátanak meg. Az iskolában mindent tanulnak, amit ismét el kell felejtetniök.“ Ezt szokta vala mondani Krisztina svéd ki-rálynő.

Ilyen emberek lázitották fel ellenem saját hiveimet! Sőt fogja-e hinni az utókor azt, hogy még predikáltak is ellenem nyilvános helyen, amint az a következő levélben kivi-láglik, melyet a derék Józsa István előbb Békésmegye orvossa, most pedig szabolcsi dok-tor irt báró Prónay László ő excellenciájához.

Nagyméltóságú Báró ur, Királyi Tanácsos, legkegyelmesebb uram! Mint orvos járulok nagyságod elé életet vagy halált kérni egy nagyon sérült beteg számára. S e küldeté-semben — ámbár szakomtól eltérek — a Milót védelmező Cicerónál boldogabbnak ér-zem magamat felszólalni egy becsületes em-ber ügyében, s e részben — mi szintoly könnyű, mint nehéz — nem hagyom maga-mat visszaretenteni sem a fenyegetések sem a bíró kegyetlen szigora által, hogy olyan-nak ne tünthessem fel őt, mint aki legna-gyobb gyöngédsége és veleszületett ember-baráti jóakarata és jótékonyága által igen kitünő.

Tisztelendő Theschedik Sámuel, kitünő szarvasi lelkész értem, nagyméltóságú uram! aki mint vallásának ernyedetlen hive, hall-gatóinak buzgó lelkipásztorja, minden tudományszakban jártas, a közjó előmozdításá-ban fáradhatatlan férfiú — erejét, életét és minden tehetségeit, hivei iránti szeretetből,

ama felvilágosítást adhatjuk — hogy az 5. alatti költség előirányzás szerint 1872-ik évre a városnak évi jövedelme 31,885 frt 83 kr. van előirányozva pedig a városi tisztviselők, szolgák szükségletére 15,148 frt 73 kr. ha tehát ezt a jövedelemből levonjuk marad még rendelkezés alatt 16,737 frt 10 kr. nem azért van tehát a 63-os községiadó 1872-ik évre kivétel, mint-ha a város saját jövedelmeiből a köz-igazgatási költségeket fedezni nem tudná — hanem azért — mert a költségelőirányzás II. VIII. XIV-ik tétel szerint — ezen évre esett terheit 39,677 frt 13 kr-ban fedezni akarja — melyek ha kifizettetnek, már a jövő évi előirányzásban ezen teher elő nem fordulván a községiadó is tetemesen fog majd leszállítani — de le fog szállítani azon oknál fogva is, mert ezen tétel alatt — védgátak, zsilip, csatornázásba tett pénzbeli befektetések által, a város jövedelme is szaporodván — a községiadó alig érezhető mértékben lesz már a jövő évre kivétel.

Ezekhez képest tisztelettel kérjük a tekintetes megyei bizottságot, — hogy elmondott érveinket kegyes figyelmére méltatván ama kérelmünket, hogy — tekintettel arra, miszerint az 1871. XVIII. t. cz. kihirdetése óta városunk — a törvény értelmében mindez ideig magát nem szervezhette — *mint rendezett tanácsú város mi hamarabb szerveztessék*, hogy már az 1873-ik év kezdetén mint olyan működését megkezdhesse — a nagyméltóságú m. kir. belügyministeriumhoz továbbá is pártolólag felterjeszteni méltóztatassék.

Kelt Gyulán november 14. 1872.

Midőn a nm. belügyministeriumnak felterjesztésünkre adott leiratát olvassuk, vagy azon meggyőződésre kell jutnunk, hogy az abszolút rendszer hagyományos szokása szerint a kákánis csomót keres, vagy hogy az eszme ellen, melyet Gyula városának többsége óhajít, egy oly oppositio képződött, melynek én-je sokkal kedvesebb, mint közügyeink minden jobb érzésük által óhajtott rendszeresítése; az első azért állítjuk, mert nagyon jól tudjuk hogy az abszolút rendszer szokása szerint az első felterjesztésnek — ha még oly lényegtelenül is, módosítani kellett; igen jól emlékszünk reá, hogy egy

alkalommal egy nyilvános testületnek helybenhagyott alapszabályait egy másik színté azon célra alakult testület minden változtatás nélkül felterjeszté, de azokon, — hiven a fenállott rendszerhez — változtatásokat kellett tenni, holott az előbbieket csak rövid idővel előbb hagyták helyben. — A másodikat azért vagyunk bátrak állítani, mert végig olvasva a nm. belügyministeriumnak kegyelmes leiratát, abban sehohol nem találjuk a törvényt — melyet tisztelni mindnyájunk kötelessége — idézve; ugyanis a törvény sehoholmondja azt, hogy a kisebbség véleménye döntő legyen a községi rendezés ügyében, sem azt, hogy a többség határozatát akadályozni lehessen, de igenis, világosan mondja 135. §-ának 5. bekezdése: „ha be van bizonyítva mind az a mi a fentebbiek szerint bizonyítandó, (pedig az be is volt bizonyítva, miután a kegyelmes ministerialis leirat ezt nem is észrevételezi) az *átalakulás meg nem tagadható*” és mégis itt oly elv állítatik fel, mely a kisebbségnek nemcsak kedvezni látszik, de egyenesen mintegy arra utasítja, hogy opponáljon, pedig ha a kisebbség véleménye egész alkotmányos életünk alatt nem vétett figyelembe az országház termében, miért kelljen annak figyelembe vétetnie községi életünkben. —

Mit fog eredményezni ez újabb felterjesztésünk, nem tudjuk, de nem mulaszthatjuk el a nm. belügyministerium figyelmét felhívni arra, hogy noha a községi törvény több mint egy éve van megalkotva, a mi községi viszonyaink még egészen rendezetlenek, előjárásunk tettek helyett csak névben él, és mint pictus masculus szerepel; szelid és jólelkű bírónkat csak mások akarata tartja azon a polczon, melyet ma szivesebben engedne át másnak, mint holnap; pedig e leiratra az alkotmányos formákkal járó késedelmes felterjesztés, mely csak úgy új-év táján juthat a magas kormány kezeibe, előre is azon biztosítással kecsgetet, hogy a jövő év elején is csak azok leszünk még, a mik ma vagyunk kárára községi életünknek, fejlődésünknek.

Hazai ügyek.

— Országgyűlés nov. 11-én. Elnök előterjeszti Sopronmegye közönségének kérvényét törvényhatósági kiadásainak fedezésére póthitel engedélyezése iránt; — Trenčsén sz. k. város kérvényét az éjszak-nyugati vasút kiépítése iránt. — Trefort Sopronvárosi, és Vargits Temesvár városi képviselők végleg igazoltatnak. — Felolvastatik Emmer Kornél pesti kir. törvényszéki bíró, mint okmányhamisítás és hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádoló Deák Sándor és társai elleni büntő megvizsgálásával megbízott vizsgáló bírónak a ház elnökéhez az iránt intézett megkeresvénye, hogy Vojnics Barnabás Kerynyája-kerületi képviselő megválasztása feletti eredeti jegyzőkönyv hivatalos használat végett rendelkezés alá bocsátassék. Elnök e tárgygyal összefüggőleg azon felvilágosítást adja, hogy Vojnics Barnabás képviselő választása ellen a II. bíráló bizottság által vizsgálat rendeltetett el, melynek eredménye, a mai ülés alkalmával be fog jelenteni. A kívánt okmány kivagy nemadása iránt határozatra hívja fel a házat, mely az okmányt kiadatni rendeli. — Madarász határozati javaslatot mutat be a kisebb királyi hasznóvételek megszüntetéséről tjavaslat előterjesztése iránt. — Trifunác interpellatiót intéz a miniszterelnök és közoktatási miniszterhez az iránt, van-e tudomásuk arról, hogy a gör.-kel. szert. egyház javai feletti számadások felülvizsgálatára a kormány által kiküldött Majthényi László kir. biztos a helyett, hogy kiküldetésének korlátai közé szorítkoznék, egyéb politikai s a nemzetiségi jogokat sértő általános elégtelenségű gerjesztő intézkedések végrehajtásával foglalkozik. — Lázár Ádám interpellálja a miniszterelnököt az ország ezimere iránt beadott bizottsági jelentésnek még ezen ülészek alatt leendő tárgyalása iránt. — Csernátóny előadja, hogy a pesti királyi táblához kinevezett Batagliani nevű bíró, midőn a hivatali esküt volt leteendő, kinyilatkoztatta, hogy ő a magyar nyelvet nem értvén az esküt nem ezen, hanem német nyelven kívánja letenni, — továbbá hogy ugyan ezen bíró a büntő osztályban előadásait német nyelven tette, mely törvénytelenésből merült kérdés iránt az igazságügyminiszterhez felterjesztés tételével, ez által elrendeltetett, hogy nevezett bíró mindaddig német nyelven referálhat, míg a magyar nyelvet el nem sajátítandja. Interpellatiót intéz tehát az igazságügyminiszterhez, az iránt: van-e tudomása arról, hogy Batagliani királyi táblai bíró

magyarul nem tud, hogy a hozzá utalt ügyeket az büntő osztályban németül adja elő, hogy ezen gyakorlat az igazságügyminiszterium által rendeltetett el, és ha mindezekről tudomása van, mit szándékozik ezen törvénytelenesség megszüntetése iránt tenni. Kiadatik az igazságügyi miniszternek. — Schmausz Ede a Vojnics Barnabás választása ügyében végrehajtott vizsgálat eredményéről jelentését bemutatja. Azután áttér a ház a napirendre, melynek tárgyát képezi a honvédelmi miniszter által előterjesztett törvényjavaslatok előzetes tárgyalására kiküldött 15-ös bizottság tagjaira beadott szavazatok eredményének kihirdetése.

Levelezés.

M.-Berény 1872. november 11.

Sajnálkozva jelentjük, hogy körutazásában szerény városunkat is meglátogató *Illés Gyula* hegedű művész, „a magyar nemzeti népzene első főhegedűse” M.-Berényben oly csekély részvétben részesült, hogy f. hó 8-án hirdetett hangversenyét lehetlenné vált a program szerint megtarthatni.

Már a megjelent néhány hallgató maga is inkább távozni volt hajlandó; mikor a művész, nehogy hiába jöttek legyen, a hallgatóknak szabad választást engedve a programból, három darabot eljátszani vállalkozott.

E szerint előadta a következőket:

1. Adagio Mozarttól.
2. Ábránd nagy változatokkal, a művész saját szerzeménye.
3. Reptülj fecském.

Laikus létünkre bizton állíthatjuk, miszerint a hangalakitásban úgy mint az előadásban gyakorlottságával s érzésteljes játékával a szív érzelmeinek valamennyi lejtőjén keresztül ragadta a gyér hallgatóságot; játékán a legszilajabb öröm úgy mint a legméltóbb fájdalom tükröződött vissza, majd mély gondolkodás, majd komoly dorgálás, majd enyhe csevegés gyanánt tűnő fel az; hogy bátran kinyilatkoztathatjuk, miszerint többet vesztett az öt mellőző közönség, mint maga a művész.

E soroknak nincs egyéb célja, mint a környékbeli vidék azon városainak, hol *Illés Gyula* még megforduland, figyelmét felhívni, hogy őt a zeneművészet iránt érdeklődők meghallgatni el ne mulasztassák.

feláldozza. Szóval, hogy Homerral röviden szóljak, oly férfuról emlékezem meg a keresztény egyházban, aki az államgazdasági tudományokban legtöbb érdemeket szerzett magának, s aki nekem éppen azért legkedvesebb.

Ezen férfiú, nagyméltóságú Baró, egészen oda van, s ha csak elleneitől fügne, el is halhatna, sőt amennyire kemény sorsát én tapasztalom, meg is halna, s mint ártatlan esnek áldozatául néhány elvetemült, hogy ne mondjam az egész keresztény világban legkiválóbb gazemberek dihének. Tartok tőle, hogy mint hajdanában az abderitáknak Demokritosokért Hippianál, úgy nekem Theschedik ügyében azt kell jelentenem: hogy ő kevés életbölcsesség és nagy lelki győtrelem miatt szenved elannyira, hogy nagyon is félt, miszerint agrázkódás és elmeháborodás fogja érn.

Valóban, sokkal feltünőbbek s messze földön sokkal elterjedtebbek e férfurak, nemzedéket túlélő érdemei, semhogy tisztársának irigykedése alááshatná azokat. Ezért van, hogy a szentegyházban, melyben a vétket irtani, az erényt oltogatni, az istenigéjének magvait hintegeni s az istent imádni kellene Theschedik ellen villámok szóródnak, gyűlöletszülte rágalmak hintetnek, a nép lázítatik, zendülés támasztatik, s az egyház romlásra vezetettik.*

Ezek azok nagyméltóságú uram! (mert még több is volna) melyek Theschediket, ki

még most is veszélyesen beteg, ágyhoz szegzették, melyek előttem, mint testi orvosa előtt — ki a bajt kezdetül fogva figyelemmel kísérem — világságok, és melyeket most egész őszinteséggel nagyméltóságod tudomására hozok, hogy egyuttal tehetségem szerint ama férfiú életéért és javáért, megtartásáért, hathatós és gyors oltalmért s minden ellenségei ellenében való védelméért s nagyméltóságod atyai pártfogásáért legforróbban könyörögjek.

Csaknem farszító, sőt talán végtelen volna előadásom, ha egyéb fontos körülményekre is akarnám nagyméltóságod becses figyelmét fordítani; azért *ezt mellőzve*, csak azon egyért eszedem aláztatosan, méltóztatassék ezen felszólalásomat mindenki előtt, de kivált ő előtt — akiért ezt szeretetből tettem — elhallgatni.

Aki nagyrabecsült kegyelmébe, s hathatós pártfogásába ajánlottam, vagyok nagyméltóságodnak legalázatosabb szolgája *Józsa István*. phil. et med. doktor, s békésmegyei orvos.

Igy irt egy buzgó katolikus orvos az ő protestans betegének egészsége és élete érdekében. Az Isten áldja meg érte!

Ó mi felséges! mi szent a kedélynek ilyen őszhangzata! Ha e harmonia egykoron általánossá lesz, akkor, oh akkor az ég lesz a földre, és az Istennek akarata teljesülni fog itt a földön, miképen a menyekben!

II. A két fejedelem, nevezetesen II. József és a most uralkodó Ferencz császár részéről tanusított különös kitüntetés és nagy kegyelem felköltötték irántam a gyűlöletet és az irigységet.

Addig, amíg a dicséző oklevelet és a két aranyérmét meg nem kaptam, barátaim el-

jöttek hozzám majdnem minden nap megnézni az intézetet és a gazdasági kertet! de az érme elfogadása után két évig majdnem senksem jött. Az embereknek különösen egy osztálya maradt ki végképen. A fekete kabátok.

Ritkán, nagyon ritkán örül valamely pap őszintén más paptársának bármennyire megérdemlett szerencsésjén. Ezeknél áll az, hogy: *figulus figulum odit!* Mit jelent ez? Nem kenyer irigységet? A nagy Mosheim azt mondá, hogy ez „odium Theologorum” s irt róla egy igen szép értekezést. És mit mond erről a szelid Melanchton? Ez halálos ágyán így vizsgáltta magát: *Ibis, ibis anima mea, et liberaberis.... ab odio Theologorum.* Az az: mégyesz, mégyesz lelkem, és megszabadulsz.... a papok gyűlöletétől.

III. Midőn II. József császár parancsolatja összeirtam a török határnál levő császári hadsereg visszaéléseit és a szállítás körül elkövetett mulasztásokat, s amellett kimutattam, hogy Szarvasnak milyen sok kára van abból, hogy a szállítványok meg nem fizettetnek, míg a szomszéd községek az ily tettektől — különös okokból — majdnem egészen megkíméltettek; és az összeírás napja után, az *eltitkolt* pénz csakugyan előkerült, akkor rám, mint valami árulóra görbe szemmel kezdtek nézni — magamra vontam a gyűlöletet.

IV. Midőn a szarvasi evang. templom, az alsó vidéken eddig még nem látott terv szerint, előnyös pénzforgalom által, új adókövetés, adakozás és külön gyűjtés nélkül, továbbá az uraságtól való koldulás és a mellett minden adósság nélkül felépült, de az építéshez szükséges értelmes mesterek és művészek Pozsonyból hozattak, akkor a szarvasi mesterek és művészek sörte érezték mago-

kat, s mivel egyebet nem tehettek, szidták és gyalázták azt, aki az ő munkáját nem dicsérte s nem akarta úgy fizetni, amint azt ő óhajtották volna.

Éppen így állott a dolog az iskolaépítéssel is.

A régi épületet eladtuk 20, mond húsz frtért, s építettünk újat 13,000 frtért, de éppen úgy a hivek külön terheltetése nélkül s idegen mesterekkel, mint a templomot.

Mikor már ezen nagy szilárd épület négy hónap lefolyása alatt felépült, az emberek nem bírták felfogni, hogy miképp történhetett az meg az egyháztagok megterhelhetése, országos gyűjtés, uradalmi segély és — mi több — adósság nélkül. Mikor ezen építkezéseknél a nálunk még ismeretlen pénzforgatásra hivatkoztam, mint különösen alkalmas eszközre, akkor az uradalmi tisztartó *Vida Imre* azt mondá: *hogy ő azt nem hiszi, ha azt a pénzt még százszor úgy forogtatná is... Mások azt hitték, hogy én valami kincset találtam, melyből azokat a nagy épületeket emeltem. Igenis kincset lehet találni minden iskolaépítésnél, és berendezésnél, ha az emberek ott keresnek, a hova ósanánk a jó természet és az isteni gondviselés helyezte, t. i. az emberek fejében és kezében. Lásd művemet: *An das ungarische Publicum.* 53 és 54. l. ott rámutattam 1798-ban arra a kincsekre, s a közönség feltalálhatja. Sed surdis narratur fabula. Csak báró Spielmann, titkos államügyész Bécsben kiáltott némely magyarnak: *hear hien! hear hien!**

V. Némelyek azt állították, hogy Szarvas ezen két épület miatt kimerül s nem lesz képes fizetni. Pedig éppen ezek miatt oly jólére jutott, mely eddig hallatlan volt. De oculus lividus omnia male vidit. (az irigy szem mindent rosszul lát.)

(Folyt. köv.)

B.-Csaba

Az is jó valamire, ha a hírlapok munkásai kö Megpillantván e „Béla Bartóky István — recit eszembe jutott valami, kell vala elmondanom.

Bartóky István ma es mint a kinek subát aka a midőn melege van. T nemisza voltára, olyan lön megfizetve, a miné egészen becsületre való dolog ekkép. A helybe iskolai bizottsága a gym tárgyalván, találkoznia is, mely a gymnasialis lására vonatkozott. Ezen az iskolai bizottság figy gymnasium testgyakorlá át, tisztán csak Bartóky vességen nyugszik. Elis dalmás és hasznos szive vébe vett köszönete me tagját a bizottság a v korlátsban részt vett tar gátását igénybe vevén, lamely megfogható jelé A kiküldetés a fent em tetésében végződött. A az iskolai bizottság azo a mely szerint annak re bizta; a küldöttség berényi Gusztáv superis való részvéte, ki is azt ságával bővítette ki a „Bartóky Istvánnak a Az iskolai bizottságn eljárása jó gyümölcsöt testgyakorlás becséről mat nyújtott Bartóky I vendetes ígéretre, hogy tását folytatja.

— Jegyzéke a b. széknel 1872. évi nove kező napján előadandó

Előadó Ny

3324. Trukker Józse Huszka József hagyaté frt. s járműleki iránti p 3427. Kencze István thó Flóra közgyám m na s társai képviselője József végrendeletének tály megállapítása irán 3800. Szál Antalnak leni becsület sértés irán

Előadó Hu

3488. Özv. Tulkán B és özv. Tulkán Tódorn gyonrészt kiadása irán 3489. Tulkán Mojsza Mihály és társa elleni r dör hagyatékából 5 ho iránti pere.

3519. Szücs Sándor drás és társai elleni 70 zetése iránti pere.

3569. Bene Erzsébet leni házasági kötelek

Előadó Do

5345. Naschitz Czec és érdektársai Naschitz Rozália elleni tulajdonj 5366. Z. Nagy Fere bírása Dede János és 51 terület visszabocsájt 5367. Keztyüs János leni 105 ft. becsületsér 4117. Soczó Andrá Soczó György és érde d és iránti pere.

4561. Özv. Dbróv kisk. András fia t. és János elleni közösbirto bocsájtása s 840 ft. ha 4892. Özv. ifj. Eny di Mihály és neje Jul a. jár. iránti pere.

5180 id: Samu Mi ellen egységess érvény zetése és ingók kiada 5254. Sin Erzsébe György elleni osztál pere.

Az is jó valamire, ha az ember néha-néha a hírlapok munkásai közt is mutatkozik.

Megpillantván e „Békés“ 32-ik számában Bartók István — rectius Pista — nevét, eszembe jutott valami, a mit már régebben kell vala elmondanom.

Bartók István ma egy hónapja úgy járt, mint a kinek subát akasztanak a nyakába, a midőn melege van. Tekintet nélkül Bornemisza voltára, olyan ékes ezüst serleggel lön megtisztelve, a minő a pesti művészetnek egészen becsületére válik. Történt pedig a dolog ekkép. A helybeli ág. hitv. egyház iskolai bizottsága a gymnasialis évi jelentést tárgyalván, találkoznia kellett azon ponttal is, mely a gymnasialis tanulók testgyakorlására vonatkozott. Ezen pontnál megakadt az iskolai bizottság figyelme azon, hogy a gymnasium testgyakorlása már három éven át, tisztán csak Bartók István ingyen szíveségén nyugszik. Elismerésül ezen fáradsalmas és hasznos szíveségnek jegyzőkönyvébe vett köszönete mellett kiküldte egyik tagját a bizottság a végett, hogy a testgyakorlásban részt vett tanulók szüleinek támogatását igénybe vévén, az elismerésnek valamely megfogható jeléről is gondoskodjék. A kiküldetés a fent említett serleg elkészítésében végződött. A serleg becsét növelte az iskolai bizottság azon gyengéd figyelme, a mely szerint annak átnyújtását küldöttség-re bízta; a küldöttség becsét meg dr. Szederényi Gusztáv superintendens urnak abban való részvéte, ki is aztán szokott tapintatoságával bővítette ki a serleg ezen felirátát: „Bartók Istvánnak a csabai halás szülek.“

Az iskolai bizottságnak ezen igen helyes eljárása jó gyümölcsöt termelt: tisztázta a testgyakorlás becséről való fogalmat; alkalmat nyújtott Bartók István urnak azon örvendetes ígéretre, hogy a testgyakorlás tanítását folytatja.

— **Jegyzéke a b.-gyulai kir. törvényszéknél 1872. évi november 18-án s következő napjain előadandó polgári pereknek.**

Előadó Nyikora tőrő:

3324. Trukker József és társainak néh. Huszka József hagyatéki tömege elleni 725 ft. s járuléka iránti pere.

3427. Kencze Istvánné s társainak Szánthó Flóra közgyám mint K. k. Kundics Panna s társai képviselője elleni néh. Kundics József végrendeletének félretétele s törv. osztály megállapítása iránti pere.

3800. Szál Antalnak Rakovecz Tamásné elleni becsület sértés iránti pere. —

Előadó Huszka tőrő:

3488. Özv. Tulkán Péterné Tulkán Mihály és özv. Tulkán Tódorné alperesek elleni vágyonrész kiadatása iránti pere.

3489. Tulkán Mojsza felperesnek Tulkán Mihály és társa elleni néh. ör. Tulkán Todor hagyatékából 5 hold földnek kiadatása iránti pere.

3519. Szűcs Sándor és társának Barsi András és társai elleni 700 ft. vételár visszafizetése iránti pere.

3569. Bene Erzsébetnek Ágoston István elleni házassági kötelék felbontása iránti pere.

Előadó Dobosi tőrő:

5345. Naschitz Czeczilia Hajduska Morné és érdektársai Naschitz Hermann és Klein Rozália elleni tulajdonjog iránti pere.

5366. Z. Nagy Ferencz mint Gy.-vári k. bírāja Dede János és Szakács Juliánna elleni terület visszabocsátása iránti pere.

5367. Keztyüs Jánosnak Szabó Mátyás elleni 105 ft. becsületsértési díj iránti pere.

4117. Soczó András és érdektársainak Soczó György és érdektársai elleni örökösödés iránti pere.

4561. Özv. Dbróvczky Mihályné mint kisk. András fia t. és t. gyámja Aradszky János elleni közösbirtok 1/2-ada részének kibocsátása s 840 ft. haszonvétel iránti pere.

4892. Özv. ifj. Enyedi Mihályné id. Enyedi Mihály és neje Juhos Erzsébet munkabér s. jár. iránti pere.

5180 id. Samu Mihályné és érdektársai elleni egység érvénytelenítése 925 ft. kifizetése és ingók kiadatása iránti pere.

5254. Sin Erzsébet és érdektársai Sin György elleni osztályrész kiadatása iránti pere.

Előadó: Teleszki tőrő.

5079. V. Szabó István és társainak Békési István elleni törv. osztályrész s jár. iránti pere.

5459. Zima Imre és Ferencznek néh. Bíró András elleni tulajdonjog s jár. iránti pere.

5708. Vágó Ferencz és társainak Banner Antal elleni szerződés megszüntetése s jár. iránti pere.

5710. Özv. Bóbal Ádámnának Adámik György elleni haszonélvezetbeli helyezés s jár. iránti pere.

5929. Csonka János és Annának özv. Csonka Mártonné s társa elleni törv. osztályrész s jár. iránti pere.

5800. Zelenyánszky Erzsébet s társainak özv. Zelenyánszky Mihályné és társa elleni réti s legelő illetmény s jár. iránti pere.

5819. Tatár Istvánnak Nyilas Ferencz elleni szerződés kiállítás s jár. iránti pere.

6786. Csekő Ferencznek Fejes Juliánna elleni való pere.

Ujdonságok.

— **Az I. Gyula-városi takarékpénztárnak** e hó 10-én tartott választmányi ülésén a lemondás folytán megürült könyvvezető állásra Habinay József a békésmegyei takarékpénztárnak e. d. segéd-könyvvezetője választatott el.

— **A r. k. egyházi tanács** mult vasárnap tartott ülésének legfontosabb tárgyát a tanítók által benyújtott panasz képezte, mely a gyermekeknek rendetlen iskolázására vonatkozik. — Panaszolják ugyanis, hogy a szülek gyermekeiket akkor adják iskolába, a mikor nekik tetszik, mi által a tanításban kellő eredményt nem lehet elérni, és akkor tartják otthon a mikor akarják, és ha a tanító a szület évéget figyelmezteti, hozzá fognak méltatlankodni és gorbáskodni. — Az egyházi tanács, tekintve hogy e baj orvoslása végett még most — községit rendezetlen viszonyainknál fogva — hiába emelne panaszt a községit hatóság, felkérte elnökét, hogy a hanyag szüleket nyomatékosan intse meg, hogy gyermekeiket rendszeresen jásásák iskolába, a kötelességét teljesítő tanító iránt pedig azon tisztelettel viseltessenek, melyet magasabb állásból kifolyólag, méltán igényelhet magának.

— **E hó 14-én** este 5—6 óra közt egész nyári fergeteg vonult el városunk felett villámlás és dörgéstől kísérve; a Csaba-Gyula közötti földeken még jég is volt.

— **Mint Csabáról** értesültünk ott új-évtől fogva „Csaba“ cím alatt egy hetilap indulna meg dr. Báttaszéki Lajos ügyvéd a „Nagy-Várad“ volt szerkesztőjének szerkesztése mellett. — Mutatvány száma december elején küldetne szét. — Öszinte szívből kívánunk sikert Csaba emez előhaladásának a szellemi téren, azon meggyőződésben, hogy munkás ifjúsága felkarolandja az ügyet, mely otthonjára csak újabb fényt vethet.

— **Halálozások.** Verner Ferencz Körösbereittyó szabályozási mérnök és társulati titkár e hó 11-én hunyt el agyszélhűdés következtében hivatalos utjában munkás élte 42-ik évében. — **Korpos-Gyalay Ignác** nyugalmazott uradalmi ispán gyógyíthatlan betegségének e hó 14-én vetett véget a halál élte 58-ik évében; az egész életén át tartott kinos szenvedés gyógyszerét a földben találta fel. — **Oppenhausser Irén** k. a. pedig szülei és testvérei véghetlen fájdalomra e hó 15-én költözött el szerettei köréből, virágzó és reményteljes élte 19-ik évében. — A sujtott élők fájdalmát enyhítse mindnyájunk bánatjeljes részvéte.

— **Munkás régészünk** id. Mogyoróssy János ur már szétküldé adakozásra felhívását az Olaszországba költözött Haan Antal festész megyénkfa által hátrahagyott becses régiségtár megvételére vonatkozólag. — Az ohajtott siker tekintetében nem kételkedünk, mert a mit Mogyoróssy János ur kedvenc tárgya, a régészet terén öreg fejébe vesz, ott a siker csak biztos lehet.

— **Csabáról** egy névtelen levelet vettünk, melyben az ottani algymnasium lakójáról oly dolgok mondatnak el, melyeknek foruma nem a nyilvánosság, és a melyeket — megvagyunk győződve — másképen is lehet orvosolni. — A beküldővel tudatjuk, hogy névtelenül, ismeretlen kéztől semmiféle közleményt nem fogadunk el; a szerkesztőség előtt mindenki nevének ismerve kell lenni.

— **A ki Csabán** vagy közelében a „**Revue des deux mondes**“t közös költségen tartani kívánja, sziveskedjék „X. Y. Csaba“ című leveleiben nyilatkozni.

— **A honvédeknek a felnöttek oktatásán való részvétele.** A vallás és közoktatási miniszterium felhívta a tanfelügyelőket, hogy a honvédek minden kifogás nélkül engedjék a felnöttek oktatására rendezett tanfolyamokban részt venni, s hogy minden honvéd tanításért kiszabott díjat jelesül: írás olvasásért fejenként 3 forint, írásért 2 ft., irni olvasni tudóknak a földrajz, történelem és természet-tani ismeretek előadásáért 1 ftot az állam fizet. A szabadságotl honvédek ilyenemű tanítása annál kevésbé jár nehézséggel, miután minden községit tanító kötelezve van a felnöttek oktatására s mert az oktatásban való részvétel az illetőknek költséggel nem jár. Ezek alapján a honvédzászlóalj részéről fölhívtak az illető hatóságok és községit, hogy a tanítási eredményt a zászlóaljparancsnoksággal tudassák, valamint azt is, hogy ezen iskoláztatás sikeresnek mutatkozott, végre, minő akadályok merültek fel, melyek az eredményre hátrányos befolyással voltak?

(S. S.) **Szarvasi ujdonságok.** (nov. 7.)

— **A szarvasi nagy ünnep.** Szarvas város újra-alapításának százötvenedik évfordulóját ünneplé e hó 3-án a város közönsége. A kegyeletes ünnepély mind három hitfelekezet templomában istentisztelettel, az illető lelkészek által tartott ünnepélyes, a nap fontosságához mért beszédekkel vette kezdetét... — Esti hat órakeredélyes banquetre gyűlt városunk polgárságának nagy része a népkörbe, melyet a dalkar által rendezett, föltöbb népes táncvizigalom követett a „Bárány“ szálloda nagy termében. Az ünnepély megülésének maradandó emlékeül a városi képviselő testület egy, a közkörházban ingyenesen használatra fentartandó ágy alapítására egyhangulag ezer forintot indítványozott a város pénztárából letéetni. Szóval: városunk e nagy ünnepén polgárságunk mind azon emberi érzelmeket érvényre emelé, melyek ép, életrevaló voltának bizonyítékát zárják magukba. —

— **Új ügyvéd.** Haviár Dániel ur — kit szellemes tárczái s Körösparti Norbert aláírással közzétett pesti leveleiből a „Békés“ olvasó közönsége jól ismer — köz- és váltó ügyvédi irodát nyitott városunkban. A képzett s tapintatos fiatal ügyvédet a legmelegebben ajánljuk mindazok figyelmébe, kik ügyes-bajos dolgaik elintézésé céljából ügyvédi közbenjárásra utalvák.

— **Indigo-gyár.** Sarlay János főiskolai tanár ur városunkban indigo-gyárat állított fel, melyhez saját maga termelte a kellő anyagot. Ez évre Sarlay ur már bevége a gyártást, — s mint hallók, a nyert pár fontnyi indigo az e részbeni kívánalomnak tökéletesen megfelelt, úgy, hogy Sarlay ur a bécsi világkiállításra küldeni fog belőle. Jövöre már meg fog kezdetni a nagybani gyártás; s hisszük, hogy Sarlay ur fáradozásai, melyek a föltöbb jövedelmes indigo-termelés meghonosítására irányulnak, a kormány eddig is nyilvánuló támogatása mellett a legjobb eredményt szürendik.

Gazdászat, ipar és kereskedelem.

A b.-csabai takarékpénztár forgalmi kimutatása 1872. évi okt. hórlól:

Bevétel:	
Maradvány sept. hórlól	9734.13
Alaptőke	280.—
Tartalékbetét	17644.40
Bankváltó	30016.—
Zálogkölcson	8216.—
Kamatok	1548.40
Üzletköltség	31.88
Folyó számla	—80
Kölcson számla	12800.—
Összesen	80271.61
Kiadás:	
Takarékbetét	9005.—
Bankváltó	41351.—
Zálogkölcson	1256.—
Kamatok	457.76
Üzletköltség	820.91
Folyó számla	265.34

Felszerelés	16.89
Kölcson számla	16020.02
Pénztári készlet	11078.69
Összesen	80271.61

B.-Csabán 1872. évi okt. hó 31-én

Bartl Ödön
könyvvezető.

A „b.-csabai népbank“ október havi forgalmának kimutatása:

Bevétel:	
Áttétel a mult hórlól	10032.16
Takarékbetét	10118.32
Bankváltó	179349.—
Zálogkölcson	14910.—
Kamat	3484.03
Üzletköltség	1941.02
Tartalékhalap	5.—
Kölcsonszámla	89850.—
Összesen	309689.53
Kiadás:	
Takarékbetét	22693.31
Bankváltó	136437.—
Zálogkölcson	14719.—
Kamatok	2403.89
Üzletköltség	510.48
Kölcson számla	128480.—
Jelzálog	600.—
Folyó számla	50.—
Összesen	305893.68
Egyenleg okt. 31-én	3795.85
Összesen	309689.53

B.-Csaba nov. 1-én

Launer Károly
könyvvivő.

A gyomai takarékpénztár első 3. havi forgalmának kimutatása 1872. aug. 1-ső napjától okt. 31-ig.

Bevétel:	
Alaptőke	25000.—
Tartalékbetét	20486.53
Bankváltó	15875.—
Alapítás, felszerelés	500.—
Tartalékhalap	530.—
Kamatok	1154.01
Üzletköltség	278.78
Összesen	63824.32
Kiadás:	
Takarékbetét	5191.40
Bankváltó	54875.50
Alapítás, felszerelés	772.53
Kamatok	12.50
Üzletköltség	338.65
Egyenleg okt. 31-én	2021.74
Összesen	63824.32

Gyomán 1871. okt. 31.

Pap Gábor
könyvvezető.

Gyorsvetőgép.

Az 1870 dik év őszén egy találmány hire járta be a hazai lapok nagy részét, nevezetesen hogy alulírott oly vetőgépet talált fel, mely a szántással egy időben egy erővel, együtt végzi a vetést, magtakarást és hengerezést, a nélkül, hogy az iga — vagy embererőt szaporítani kellene, sőt jómunkájú földbe egy ember és két jó ökör elég hozzá. Hogy valamely találmány a gyakorlatban czélszerűen használhatóvá váljon, ehhez idő, gyakori kísérlet és javítás szükséges. Azon idő óta tehát én ezt akarom tökéletességre vinni, s most nyugodt lélekkel léphetek a t. gazdaközönség elé; mert oly fényes eredményt mutathatok fel tényleg, a valóságban, a melyet tagadni nem lehet. Sokat kellett vele vesződnöm, sokat költekezni, még többet fáradoznom, de a munka méltó volt reá. Eredménye az, hogy a gép tökéletesen használható minden apró mag vetéséhez, a kukoriczától kezdve a löhermagig. — A gép a szántás mellett vet. S vettethetünk vele a barázdába, vagy annak oldalára, vagy tisztán a magházba a szántásra, szórva vagy szemenként p. a kukoriczát; a magot betakarja, elhengerezi. Ezen alkalmazással elbirja ugyan, két ökör, de csak forgatott, jómunkájú földben, huzamosabban azonban két ökörnek így is nagyon fásztó, hanem négy ökörnek egy szántásban is könnyen megy. Ha a hengert is akarjuk használni, úgy első, vagy másodosztalyu eke kell hozzá, rövidebb ekével a henger meg nem fér. — Ha a hengert használni nem akarjuk, a gép a szántás mellett vet, a magot ez esetben is betakarja; s elég hozzá két ökör és egy ember; vagy

ama felvilágosítást adhatjuk — hogy az 5. alatti költség előirányzás szerint 1872-ik évre a városnak évi jövedelme 31,885 frt 83 kr. van előirányozva pedig a városi tisztviselők, szolgák szükségletére 15,148 frt 73 kr. ha tehát ezt a jövedelemből levonjuk marad még rendelkezés alatt 16,737 frt 10 kr. nem azért van tehát a 63-os községiadó 1872-ik évre kivétel, mint ha a város saját jövedelmeiből a közgazgatási költségeket fedezni nem tudna — hanem azért — mert a költségelőirányzás II. VIII. XIV-ik tétel szerint — ezen évre esett terheit 39,677 frt 13 krban fedezni akarja — melyek ha kifizettetnek, már a jövő évi előirányzásban ezen teher elő nem fordulván a községiadó is tetemesen fog majd leszállítani — de le fog szállítani azon oknál fogva is, mert ezen tétel alatt — védgátak, zsilip, csatornázásba tett pénzbeli befektetések által, a város jövedelme is szaporodván — a községiadó aligérezhető mértékben lesz már a jövő évre kivétel.

Ezekhez képest tisztelettel kérjük a tekintetes megyei bizottságot, — hogy elmondott érveinket kegyes figyelmére méltatván ama kérelmünket, hogy — tekintettel arra, miszerint az 1871. XVIII. t. cz. kihirdetése óta városunk — a törvény értelmében mindez ideig magát nem szervezhette — mint rendezett tanácsú város mi hamarabb szervezzessék, hogy már az 1873-ik év kezdetén mint olyan működését megkezdhesse — a nagyméltóságú m. kir. belügyministeriumhoz továbbá is pártólólag felterjeszteni méltóztassék.

Kelt Gyulán november 14. 1872.

Midőn a nm. belügyministeriumnak felterjesztésünkre adott leiratát olvasuk, vagy azon meggyőződésre kell jutnunk, hogy az absolut rendszer hagyományos szokása szerint a kákán is csomót keres, vagy hogy az eszme ellen, melyet Gyula városának többsége óhajt, egy oly oppositio képződött, melynek én-je sokkal kedvezőbb, mint közügyeink minden jobb érzésük által óhajtott rendszeresítése; az elsőt azért állítjuk, mert nagyon jól tudjuk hogy az absolut rendszer szokása szerint az első felterjesztésnek — ha még oly lényegtelenül is, módosítani kellett; igen jól emlékszünk reá, hogy egy

felaidó. Szóval, hogy Homerrel röviden szóljak, oly férfuról emlékezem meg a keresztény egyházban, aki az államgazdasági tudományokban legtöbb érdemeket szerzett magának, s aki nekem éppen azért legkedvesebb.

Ezen férfi, nagyméltóságú Baró, egészen oda van, s ha csak elleneitől függne, el is halhatna, sőt amennyire kemény sorsát én tapasztalom, meg is halna, s mint ártatlan esnek áldozatául néhány elvetemült, hogy ne mondjam az egész keresztény világban legkipróbáltabb gazemberek dühének. Tartok tőle, hogy mint hajdanában az abderitáknak Demokritosokért Hippianál, ugy nekem Theschedik ügyében azt kell jelentenem: hogy ő kevés életbölcsesség és nagy lelki gyötrelme miatt szenved elannyira, hogy nagyon is félt, miszerint agrázkodás és elmeháborodás fogja érni.

Valóban, sokkal feltünőbbek s messze földön sokkal elterjedtebbek e férfunak, nemzedéket túlélő érdemei, semhogy tisztársának irigykedése aláíthatná azokat. Ezért van, hogy a szentegyházban, melyben a vétket irtani, az erényt oltogatni, az istenigéjének magvait hintegeni s az istent imádni kellene Theschedik ellen villámok szórótnak, gyűlölettel rágalomnak hintetnek, s az egyház romlásra vezették.*)

Ezek azok nagyméltóságú uram! (mert még több is volna) melyek Theschediket, ki

*) Midőn rágalmazóm nem szünt meg a szószékről becseleníteni, s hiveimet ellenem lázítani, s én egész három héten keresztül haboztam, hogy hallgassak-e vagy nem? e nehéz gondban nem bírtam aludni, vérem erős hullámzásba jött, s bekövetkezett az, amit Dr. Józsa mondott.

alkalommal egy nyilvános testületnek helyben hagyott alapszabályait egy másik szinte azon czélra alakult testület minden változtatás nélkül felterjeszté, de azokon, — híven a fenállott rendszerhez — változtatásokat kellett tenni, holott az előbbiek csak rövid idővel elébb hagytak helyben. — A másodikat azért vagyunk bátrak állítani, mert végig olvasva a nm. belügyministeriumnak kegyelmes leiratát, abban sehoh nem találjuk a törvényt — melyet tisztelni mindnyájunk kötelessége — idézve; ugyanis a törvény sehohsem mondja azt, hogy a kisebbség véleménye döntő legyen a községi rendezés ügyében, sem azt, hogy a többség határozatát akadályozni lehessen, de igenis, világosan mondja 135. §-ának 5. bekezdése: „ha be van bizonyítva mind az a mi a fentebbiek szerint bizonyítandó, (pedig az he is volt bizonyítva, miután a kegyelmes ministerialis leirat ezt nem is észrevételezi) az általuk meg nem tagadható, és mégis itt oly elv állítatik fel, mely a kisebbségnek nemcsak kedvezni látszik, de egyenesen mintegy arra utasítja, hogy opponáljon, pedig ha a kisebbség véleménye egész alkotmányos életünk alatt nem vétetett figyelembe az országház termében, miért kelljen annak figyelembe vétetni községi életünkben. —

Mit fog eredményezni ez újabb felterjesztésünk, nem tudjuk, de nem mulaszthatjuk el a nm. belügyministerium figyelmét felhívni arra, hogy noha a községi törvény több mint egy éve van megalkotva, a mi községi viszonyaink még egészen rendezetlenek, előjárásunk tettek helyett csak névben él, és mint pictus masculus szerepel; szelid és jólelkű bírónkat csak mások akarata tartja azon a polczon, melyet ma szivesebben engedne át másnak, mint holnap; pedig e leiratra az alkotmányos formákkal járó késedelmes felterjesztés, mely csak ugy új-év táján juthat a magas kormány kezébe, előre is azon biztosítással csegett, hogy a jövő év elején is csak azok a községi törvények, melyek kárára a községi életünknek, tejlősiünknek.

még mo... ver... ser... ng, ... oz ... gezték, ... k ... em, ... t ... or ... előtt — ki a bajt kezdetül fogva figyelemmel kísérem — világosak, és melyeket most egész őszinteséggel nagyméltóságod tudomására hozok, hogy egyuttal tehetségem szerint ama férfi életéért és javáért, megtartásáért, hathatós és gyors oltalomért s minden ellenségei ellenében való védelmeért s nagyméltóságod atyai pártfogásáért legforróbban könyörögjek.

Csaknem fárasztó, sőt talán végtelen volna előadásom, ha egyéb fontos körülményekre is akarnám nagyméltóságod becses figyelmét fordítani; azért ezt mellőzve, csak azon egyért esedezem alázatosan,

méltóztassék ezen felszólalásomat mindenki előtt, de kivált ő előtte — akiért ezt szeretből tettem — elhallgatni.

Aki nagybecsült kegyelmébe, s hathatós pártfogásába ajánlottam, vagyok nagyméltóságodnak legalázatosabb szolgája Józsa István. phil. et med. doktor, s békésmegyey orvos.

Igy irt egy buzgó katolikus orvos az ő protestans betegének egészsége és élete érdekében. Az Isten áldja meg érte!

Ó mi felséges! mi szent a kedélynek ilyen őszhangzata! Ha e harmonia egykoron általánossá lesz, akkor, oh akkor az ég lesz a földre, és az Istennek akarata teljesülni fog itt a földön, miképen a menyekben!

II. A két fejedelem, nevezetesen II. József és a most uralkodó Ferencz császár részéről tanusított különös kitüntetés és nagy kegyelem felköltötték irántam a gyűlöletet és az irigységet.

Addig, amig a dicséző oklevelet és a két aranyérmét meg nem kaptam, barátaim el-

Hazai ügyek.

— Országgyűlés nov. 11-én. Elnök előterjeszti Sopronmegye közönségének kérvényét törvényhatósági kiadásainak fedezésére póthitel engedélyezése iránt; — Trencsén sz. k. város kérvényét az éjszak-nyugati vasut kiépítése iránt. — Trefort Sopronvárosi, és Vargits Temesvár városi képviselők végleg igazoltatnak. — Felolvastatik Emmer Kornél pesti kir. törvényszéki bíró, mint okmányhamisítás és hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádoló Deák Sándor és társai elleni bünyügi megvizsgálásával megbízott vizsgáló bírónak a ház elnökéhez az iránt intézett megkeresvénye, hogy Vojnics Barnabás Kernyája-kerületi képviselő megválasztása feletti eredeti jegyzőkönyv hivatalos használat végett rendelkezés alá bocsátassék. Elnök e tárggyal összefüggőleg azon felvilágosítást adja, hogy Vojnics Barnabás képviselő választása ellen a II. bíráló bizottság által vizsgálat rendeltetett el, melynek eredménye, a mai ülés alkalmával be fog jelenteni. A kívánt okmány kivagy nemadása iránt határozatra hívja fel a házat, mely az okmányt kiadatni rendeli. — Madarász határozati javaslatot mutat be a kisebb királyi hasznóvételek megszüntetéséről tjavaslat előterjesztése iránt. — Trifunáz interpellatiót intéz a miniszterelnök és közoktatási miniszterhez az iránt, van-e tudomásuk arról, hogy a gör.-kel. szert. egyház javai feletti számadások felülvizsgálatára a kormány által kiküldött Majthényi László kir. biztos a helyett, hogy kiküldetésének korlátai közé szorítkoznék, egyéb politikai s a nemzetiségi jogokat sértő általános elégtelenséget gerjesztő intézkedések végrehajtásával foglalkozik. — Lázár Ádám interpellálja a miniszterelnököt az ország czimere iránt beadott bizottsági jelentésnek még ezen ülés alkalmán leendő tárgyalása iránt. — Csernátony előadja, hogy a pesti királyi táblához kinevezett Batagliani nevű bíró, midőn a hivatali esküt volt leteendő, kinyilatkoztatta, hogy ő a magyar nyelvet nem értvén az esküt nem ezen, hanem német nyelven kívánja letenni, — továbbá hogy ugyan ezen bíró a bünyügi osztályban előadásait német nyelven tette, mely törvénytelenségből merült kérdés iránt az igazságügyminiszterhez felterjesztés tétetvén, ez által elrendeltetett, hogy nevezett bíró mindaddig német nyelven referáljon, mig a magyar nyelvet el nem sajátítja. Interpellatiót intéz tehát az igazságügyminiszterhez, az iránt: van-e tudomása, hogy Batagliani királyi táblai bíró

magyarul nem tud, hogy a hozzá utalt ügyeket az bünyügi osztályban németül adja elő, hogy ezen gyakorlat az igazságügyminiszterium által rendeltetett el, és ha mindezekről tudomása van, mit szándékozik ezen törvénytelenség megszüntetése iránt tenni. Kiadatik az igazságügyi miniszternek. — Schmausz Ede a Vojnics Barnabás választása ügyében végrehajtott vizsgálat eredményéről jelentését bemutatja. Azután áttér a ház a napirendre, melynek tárgyát képezi a honvédelmi miniszter által előterjesztett törvényjavaslatok előzetes tárgyalására kiküldött 15-ös bizottság tagjaira beadott szavazatok eredményének kihirdetése.

Levelezés.

M.-Berény 1872. november 11.

Sajnálkozva jelentjük, hogy körutazásában szerény városunkat is meglátogató Illés Gyula hegedű művész, „a magyar nemzeti népzene első főhegedűse“ M.-Berényben oly csekély részvétben részesült, hogy f. hó 8-án hirdett hangversenyét lehetlenné vált a program szerint megtarthatni.

Már a megjelent néhány hallgató maga is inkább távozni volt hajlandó; mikor a művész, nehogy hiába jöttek legyen, a hallgatóknak szabad választást engedve a programból, három darabot eljátszani vállalkozott.

E szerint előadta a következőket:

1. Adagio Mozarttól.
2. Ábránd nagy változatokkal, a művész saját szerzeménye.
3. Repülj fecském.

Laikus létünkre bizton állíthatjuk, miszerint a hangalakításban ugy mint az előadásban gyakoroltságával s érzésteljes játékával a szív érzelmeinek valamennyi lejtőjén keresztül ragadta a gyér hallgatóságot; játékán a legszilajabb öröm ugy mint a legmélyebb fájdalom tükröződött vissza, majd mély gondolkodás, majd komoly dorgálás, majd enyelgő csevegés gyanánt tűnő fel az; hogy bátran kinyilatkoztathatjuk, miszerint többet vesztett az őt mellőző közönség, mint maga a művész.

E soroknak nincs egyéb célja, mint a környékbeli vidék azon városainak, hoi Illés Gyula még megforduland, figyelmét felhívni, hogy őt a zeneművészet iránt érdeklődők meghallgatni el ne mulasztassák.

jöttek hozzám majdnem minden nap megnézni az intézetet és a gazdasági kertet! de az érmek elfogadása után két évig majdnem senkiesem jött. Az embereknek különösen egy osztálya maradt ki végképen. A fekete kabátok.

Ritkán, nagyon ritkán örül valamely pap őszintén más paptársának bármennyire megérdemelt szerencséséjén. Ezeknél áll az, hogy: figulus figulum odit! Mit jelent ez? Nem kenyér irigységet? A nagy Mosheim azt mondá, hogy ez „odium Theologorum“ s irt róla egy igen szép értekezés. És mit mond erről a szelid Melanchton? Ez halálos ágyán egy vizagszaltta magát: Ibis, ibis anima mea, et liberaberis.... ab odio Theologorum. Az az: mégysz, mégysz lelkem, és megszabadulsz.... a papok gyűlöletétől.

III. Midőn II. József császár parancsolatjára összeírtam a török határnál levő császári hadsereg visszaéléseit és a szállítás körül elkövetett mulasztásokat, s amellet kimutattam, hogy Szarvasnak milyen sok kára van abból, hogy a szállítmányok meg nem fizettetnek, mig a szomszéd községek az ily tehertől — különös okokból — majdnem egészen megkíméltettek; és az összeírás napja után, az elírtolt pénz csakugyan előkerült, akkor rám, mint valami árulóra görbe szemmel kezdtek nézni — magamra vontam a gyűlöletet.

IV. Midőn a szarvasi evang. templom, az alsó vidéken eddig még nem látott terv szerint, előnyös pénzforgalom által, új adókövetés, adakozás és külön gyűjtés nélkül, továbbá az uraságtól való koldulás és a mellet minden adósság nélkül felépült, de az építéshez szükséges értelmes mesterek és művészek Pozsonyból hozattak, akkor a szarvasi mesterek és művészek sértve érezték mago-

kat, s mivel egyebet nem tehettek, szidták és gyalázták azt, aki az ő munkáját nem dicsérte s nem akarta ugy fizetni, amint azt ők ohajtották volna.

Éppen így állott a dolog az iskolaépítéssel is.

A régi épületet eladtuk 20, mond húsz frtért, s építettünk újat 13,000 frtért, de éppen ugy a hívek külön terhelése nélkül s idegen mesterekkel, mint a templomot.

Mikor már ezen nagy szilárd épület negy hónap lefolyása alatt felépült, az emberek nem bírták felfogni, hogy mikép történhetett az meg az egyháztagok megterhelése, országos gyűjtés, uradalmi segély és — mi több — adósság nélkül. Mikor ezen építkezéseknél a nálunk még ismeretlen pénzforgatásra hivatkoztam, mint különösen alkalmas eszközre, akkor az uradalmi tisztartó Vida Imre azt mondá: hogy ő azt nem hiszi, ha azt a pénzt még százszor ugy forgatnák is... Mások azt hitték, hogy én valami kincset találtam, melyből azokat a nagy épületeket emeltem. Igenis kincset lehet találni minden iskolaépítésnél, és berendezésnél, ha az emberek ott keresnek, a hova ósanyánk a jó természet és az isteni gondviselés helyezte, t. i. az emberek fejében és kezében. Lásd művem: *An das ungarische Publicum*. 53 és 54. l. ott rámutattam 1798-ban arra a kincse, s a közönség feltalálhatja. Sed surdis narratur fabula. Csak báró Spielmann, titkos államügyész Bécsben kiáltott némely magyarnak: hear hien! hear hien!

V. Némelyek azt állították, hogy Szarvas ezen két épület miatt kimérül s nem lesz képes fizetni. Pedig éppen ezek miatt oly jólére jutott, mely eddig hallatlan volt. De oculus lividus omnia male vidit. (az irigy szem mindent rosszul lát.)

(Folyt. köv.)

Az i
a hirla
Meg
Bartók
esemb
kell va
Bart
mint a
a midő
nemisz
lön me
egésze
dolog e
iskolai
tárgyal
is, mely
lására
az isko
gymnas
át, tiszt
vessége
dalmas
vébe v
tagját
korlár
gatásat
lamely
A kikk
tetéséb
az isko
a mely
re bizta
berényi
való rés
ságyal
„Bartók
Az is
eljárása
testgyak
mat nyu
vendete
tását fo

— Jé
széknél
kező nap
3324.
Huszka
frt. s já
3427.
thó Flór
na s tár
József v
tály meg
3800. s
leni becs

3488.
és özv.
gyonrés
3489.
Mihály é
dor hagy
iránti pe
3519.
drás és t
zetése ir
3569.
leni háza

5345.
és érdekt
Rozália e
5366.
birája De
ni terület
5367. E
leni 105
4117.
Soczó Gy
dés iránti
4561.

kisk. And
János elle
bocsájása
4892. C
di Mihály
s. jár. irá
5180 id
ellen egye
zetése és
5254. S
György e
pere.

B.-Csaba nov. 13.

Az is jó valamire, ha az ember néha-néha a hirlapok munkásai közt is mutatkozik. Megpillantván e „Békés“ 32-ik számában Bartóky István — rectius Pista — nevét, eszembe jutott valami, a mit már régebben kell vala elmondanom.

Bartóky István ma egy hónapja úgy járt, mint a kinek subát akasztanak a nyakába, a midőn melege van. Tekintet nélkül Bornemisza voltára, olyan ékes ezüst serleggel lön megfeszítve, a minő a pesti művészetnek egészen becsületére válik. Történt pedig a dolog ekkép. A helybeli ág. hitv. egyház iskolai bizottsága a gymnasiális évi jelentést tárgyalván, találkoznia kellett azon ponttal is, mely a gymnasiális tanulók testgyakorlására vonatkozott. Ezen pontnál megakadt az iskolai bizottság figyelme azon, hogy a gymnasium testgyakorlása már három éven át, tisztán csak Bartóky István ingyen szíveségén nyugszik. Elismerésül ezen faramalmas és hasznos szíveségnek jegyzőkönyvébe vett köszönete mellett kiküldte egyik tagját a bizottság a végett, hogy a testgyakorlásban részt vett tanulók szüleinek támogatását igénybe vevén, az elismerésnek valamely megfogható jeléről is gondoskoldjék. A kiküldetés a fent említett serleg elkészítésében végződött. A serleg becsét növelte az iskolai bizottság azon gyengéd figyelme, a mely szerint annak átnyújtását küldöttség-re bízta; a küldöttség becsét meg dr. Szaberényi Gusztáv superintendens urnak abban való részvéte, ki is aztán szokott tapintatosságával bővítette ki a serleg ezen felirátát: „Bartóky Istvánnak a csabai halás szülék.“

Az iskolai bizottságnak ezen igen helyes eljárása jó gyümölcsöt termelt: tisztázta a testgyakorlás becséről való fogalmat; alkalmaztatott Bartóky István urnak azon örvendetes ígérethez, hogy a testgyakorlás tanítását folytatja.

— **Jegyzéke a b.-gyulai kir. törvény-széknél 1872. évi november 18-án s következő napjain előadandó polgári pereknek.**

Előadó Nyikora tőrő:

3324. Trukker József és társainak néh. Huszka József hagyatéki tömege elleni 725 frt. s járuléka iránti pere.

3427. Kencze Istvánné s társainak Szánthó Flóra közgyám mint K. k. Kundics Panna s társai képviselője elleni néh. Kundics József végrendeletének félretétele s törv. osztály megállapítása iránti pere.

3800. Szál Antalnak Rakovecz Tamásné elleni becsület sértés iránti pere. —

Előadó Huszka tőrő:

3488. Özv. Tulkán Péterné Tulkán Mihály és özv. Tulkán Tódorné alperesek elleni vagyonszétválasztás iránti pere.

3489. Tulkán Mojsza felperesnek Tulkán Mihály és társa elleni néh. ör. Tulkán Todor hagyatékából 5 hold földnek kiadatása iránti pere.

3519. Szűcs Sándor és társának Barsi András és társai elleni 700 ft. vételár visszafizetése iránti pere.

3569. Bene Erzsébetnek Ágoston István elleni házassági kötelék felbontása iránti pere.

Előadó Dobosfi tőrő:

5345. Naschitz Cecília Hajduska Morné és érdektársai Naschitz Hermann és Klein Rozália elleni tulajdonjog iránti pere.

5366. Z. Nagy Ferencz mint Gy.-vári k. bírāja Dede János és Szakács Julianna elleni terület visszabocsátása iránti pere.

5367. Keztyüs Jánosnak Szabó Mátyás elleni 105 ft. becsület sértési díj iránti pere.

4117. Soczó András és érdektársainak Soczó György és érdektársai elleni örökösödés iránti pere.

4561. Özv. Dbróvczky Mihályné mint kisk. András fia t. és t. gyámja Aradszky János elleni közösbirtok 2/3-ada részének kibocsátása s 840 ft. hasznóvétel iránti pere.

4892. Özv. ifj. Enyedi Mihályné id. Enyedi Mihály és neje Juhos Erzsébet munkabér s. jár. iránti pere.

5180 id. Samu Mihályné és érdektársai elleni egység érvénytelenítése 925 ft. kifizetése és ingók kiadatása iránti pere.

5254. Sin Erzsébet és érdektársai Sin György elleni osztályrész kiadatása iránti pere.

Előadó: Teleszki tőrő.

5079. V. Szabó István és társainak Békési István elleni törv. osztályrész s jár. iránti pere.

5459. Zima Imre és Ferencznek néh. Bioró András elleni tulajdonjog s jár. iránti pere.

5708. Vágó Ferencz és társainak Banner Antal elleni szerződés megszüntetése s jár. iránti pere.

5710. Özv. Bóbal Ádáménak Adámik György elleni hasznóvétel helyezés s jár. iránti pere.

5929. Csonka János és Annának özv. Csonka Mártonné s társa elleni törv. osztályrész s jár. iránti pere.

5800. Zelenyánszky Erzsébet s társainak özv. Zelenyánszky Mihályné és társa elleni réti s legelő illetmény s jár. iránti pere.

5819. Tatár Istvánnak Nyilas Ferencz elleni szerződés kiállítás s jár. iránti pere.

6786. Csekő Ferencznek Fejes Julianna elleni váló pere.

Ujdonságok.

— **Az I. Gyula-városi takarékpénztárnak e hó 10-én tartott választmányi ülésén a lemondás folytán megüresült könyvvezetői állásra Habiny József a békésmegyei takarékpénztárnak e d. segéd-könyvvezetője választatott el.**

— **A r. k. egyházi tanács** mult vasárnap tartott ülésének legfontosabb tárgyát a tanítók által benyújtott panasz képezte, mely a gyermekeknek rendetlen iskolázására vonatkozik. — Panaszolják ugyanis, hogy a szülék gyermekeiket akkor adják iskolába, a mikor nekik tetszik, mi által a tanításban kellő eredményt nem lehet elérni, és akkor tartják otthon a mikor akarják, és ha a tanító a szülék evégett figyelmezteti, hozzá fog-nak méltatlankodni és gorombáskodni. — Az egyházi tanács, tekintve hogy e baj orvoslása végett még most — községi rendezetlen viszonyainknál fogva — hiába emelne panaszt a községi hatóságnál, felkérte előnkét, hogy a hanyag szüléket nyomtatékosan intse meg, hogy gyermekeiket rendszeresen járassák iskolába, a köteleességét teljesítő tanító iránt pedig azon tisztelettel viseltesse, melyet magasabb állásából kifolyólag, méltán igényelhet magának.

— **E hó 14-én este 5—6 óra közt** egész nyári fergeteg vonult el városunk felett villámlás és dörgéstől kísérvé; a Csaba-Gyula közötti földeken még jég is volt.

— **Mint Csabáról** értesültünk ott új-évtől fogva „Csaba“ czim alatt egy hetilap indulna meg dr. Báltaszéki Lajos ügyvéd a „Nagy-Várad“ volt szerkesztőjének szerkesztése mellett. — Mutatvány száma december elején küldetne szét. — Öszinte szívből kívánunk sikert Csaba emez előhaladásának a szellemi téren, azon meggyőződésben, hogy munkás ifjusága felkarolná az ügyet, mely otthonjára csak újabb fényt vethet.

— **Halálozások.** Verner Ferencz Körösbereittyó szabályozási mérnök és társulati titkár e hó 11-én hunyt el agyszélhűdés következtében hivatalos útjában munkás élte 42-ik évében. — **Korpos-Gyalay Ignác** nyugalmazott uradalmi ispán gyógyíthatlan betegségének e hó 14-én vetett véget a halál élte 58-ik évében; az egész életén át tartott kínos szenvedés gyógyszerét a földben találta fel. — **Oppenhausser Irén** k. a. pedig szülei és testvérei véghetlen fájdalomra e hó 15-én költözött el szerettei köréből, virágzó és reményteljes élte 19-ik évében. — A süjtött élők fájdalmát enyhítse mindnyájunk bánat-tesztelés részvéte.

— **Munkás régészünk** id. Mogyoróssy János ur már szétküldé adakozásra felhívását az Olaszországba költözött Haan Antal festész megynéki által hátrahagyott becses régiségtár megvételére vonatkozólag. — Az ohajtott siker tekintetében nem kételkedünk, mert a mit Mogyoróssy János ur kedvencz tárgya, a régészet terén öreg fejébe vesz, ott a siker csak biztos lehet.

— **Csabáról** egy névtelen levelet vettünk, melyben az ottani algymnasium lakójáról oly dolgok mondatnak el, melyeknek foruma nem a nyilvánosság, és a melyeket — megvagyunk győződve — másképen is lehet orvosolni. — A beküldővel tudatjuk, hogy névtelenül, ismeretlen kéztől semmiféle közleményt nem fogadunk el; a szerkesztőség előtt mindenki nevének ismerve kell lenni.

— **A ki Csabán vagy közelében a „Revue des deux mondes“** közös költségen tartani kívánja, szíveskedjék „X. Y. Csaba“ czimú levelében nyilatkozni.

— **A honvédeknek a felnöttek oktatásán való részvétele.** A vallás és közoktatási miniszterium felhívta a tanfelügyelőket, hogy a honvédek minden kifogás nélkül engedjék a felnöttek oktatására rendezett tanfolyamokban részt venni, s hogy minden honvéd tanítási díjából részvételt adjon: irás olvasásért fejenként 3 forint, írásért 2 frt, irni olvasni tudóknak a földrajz, történelem és természet-tani ismeretek előadásáért 1 frt az állam fizet. A szabadságot honvédek ilyenemű tanítása annál kevésbé jár nehézséggel, miután minden községi tanító kötelezve van a felnöttek oktatására s mert az oktatásban való részvétel az illetőknek költséggel nem jár. Ezek alapján a honvédszázalok részéről fölhívtak az illető hatóságok és községek, hogy a tanítási eredményt a zászlóaljparancsnoksággal tudassák, valamint azt is, hogy ezen iskoláz-tatás sikeresnek mutatkozott, végre, minő akadályok merültek fel, melyek az eredmény-re hátrányos befolyással voltak?

(S. S.) Szarvasi ujdonságok. (nov. 7.)

— **A szarvasi nagy ünnep.** Szarvas város újra-alapításának százötvenedik évfordulóját ünneplé e hó 3-án a város közönsége. A kegyeletes ünnepély mind három hitelekezet templomában istentisztelettel, az illető lelkészek által tartott ünnepélyes, a nap fontosságához mért beszédekkel vette kezdetét... — Esti hat órakor kedélyes banquetre gyűlt városunk polgárságának nagy része a népkörbe, melyet a dalkar által rendezett, fölöttebb népes táncvigalom követett a „Bárány“ szálloda nagy termében. Az ünnepély megülésének maradandóbb emlékeül a városi képviselő testület egy, a közközházban ingyenesen használatra fentartandó ágy alapítására egyhangulag ezer forintot indítványozott a város pénztárából letéttetni. Szóval: városunk e nagy ünnepén polgárságunk mind azon emberi érzelmeket érvényre emelék, melyek ép, életrevaló voltának bizonyítékát zárják magukba. —

— **Új ügyvéd.** Haviár Dániel ur — kit szellemes tárczái s Körösparti Norbert aláírással közzétett pesti leveleiből a „Békés“ olvasó közönsége jól ismer — köz- és váltó ügyvédi irodát nyitott városunkban. A képzett s tapintatos fiatal ügyvédet a legmelegebben ajánljuk mindazok figyelmébe, kik ügyes-bajos dolgaik elintézésé céljából ügyvédi közbenjárásra utalvák.

— **Indigo-gyár.** Sarlay János főiskolai tanár ur városunkban indigo-gyárat állított fel, melyhez saját maga termelte a kellő anyagot. Ez évre Sarlay ur már bevégzé a gyártást, — s mint hallók, a nyert pár fontnyi indigo az e részbeni kívánalomnak tökéletesen megfelelt, úgy, hogy Sarlay ur a bécsi világkiállításra küldeni fog belőle. Jövöre már meg fog kezdetni a nagyban gyártás; s hisszük, hogy Sarlay ur fázadozásai, melyek a fölöttébb jövedelmes indigo-termelés meghonosítására irányulnak, a kormány eddig is nyilvánuló támogatása mellett a legjobb eredményt szürendik.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

A b.-csabai takarékpénztár forgalmi kimutatása 1872. évi okt. hórlól:

Bevétel:	
Maradvány sept. hórlól	9734.13
Alapítóké	280.—
Tartalékbetét	17644.40
Bankváltó	30016.—
Zálogkölcson	8216.—
Kamatok	1548.40
Üzletkölcson	31.88
Folyó számla	—80
Kölcson számla	12800.—
Összesen	80271.61
Kiadás:	
Takarékbetét	9005.—
Bankváltó	41351.—
Zálogkölcson	1256.—
Kamatok	457.76
Üzletkölcson	820.91
Folyó számla	265.34

Felszerelés	16.89
Kölcson számla	16020.02
Pénztári készlet	11078.69
Összesen	80271.61

B.-Csabán 1872. évi okt. hó 31-én
Bartl Ödön
könyvvezető.

A „b.-csabai népbank“ október havi forgalmának kimutatása:

Bevétel:	
Áttétel a mult hórlól	10032.16
Takarékbetét	10118.32
Bankváltó	179349.—
Zálogkölcson	14910.—
Kamat	3484.03
Üzletkölcson	1941.02
Tartalékbalap	5.—
Kölcson számla	89850.—
Összesen	309689.53
Kiadás:	
Takarékbetét	22693.31
Bankváltó	136437.—
Zálogkölcson	14719.—
Kamatok	2403.89
Üzletkölcson	510.48
Kölcson számla	128480.—
Jelzálog	600.—
Folyó számla	50.—
Összesen	305893.68
Egyenleg okt. 31-én	3795.85
Összesen	309689.53

B.-Csaba nov. 1-én
Launer Károly
könyvivő.

A gyomai takarékpénztár első 3. havi forgalmának kimutatása 1872. aug. 1-ső napjától okt. 31-ig.

Bevétel:	
Alapítóké	25000.—
Tartalékbetét	20486.53
Bankváltó	15875.—
Alapítás, felszerelés	500.—
Tartalékbalap	530.—
Kamatok	1154.01
Üzletkölcson	278.78
Összesen	63824.32
Kiadás:	
Takarékbetét	5191.40
Bankváltó	55487.50
Alapítás, felszerelés	772.53
Kamatok	12.50
Üzletkölcson	338.65
Egyenleg okt. 31-én	2021.74
Összesen	63824.32

Gyomán 1871. okt. 31.
Pap Gábor
könyvvezető.

Gyorsvetőgép.

Az 1870 dik év őszén egy találmány hire járta be a hazai lapok nagy részét, nevezetesen hogy alulirott oly vetőgépet talált fel, mely a szántással egy időben egy erővel, együtt végzi a vetést, magtakarást és hengerezést, a nélkül, hogy az iga — vagy embererőt szaporítani kellene, sőt jómunkájú földbe egy ember és két jó ökör elegendő hozzá.

Hogy valamely találmány a gyakorlatban czélszerűen használhatóvá váljon, ehhez idő, gyakori kísérlet és javítás szükséges. Azon idő óta tehát én ezt akarom tökéletességre vinni, s most nyugodt lélekkel léphetek a t. gazdaközönség elé; mert oly fényes eredményt mutathatok fel tényleg, a valóságban, a melyet tagadni nem lehet. Sokat kellett vele vesződnöm, sokat költenem, még többet fáradoznom, de a munka méltó volt reá. Eredménye az, hogy a gép tökéletesen használható minden apró mag vetéséhez, a kukoricától kezdve a lóhermagig. — A gép a szántás mellett vet. S vettethetünk vele a barázdába, vagy annak oldalára, vagy tisztán a magházba a szántásra, szórva vagy szemenként p. a kukoricát; a magot betakarja, elhengerezi. Ezen alkalmazással elbirja ugyan, két ökör, de csak forgatott, jómunkájú földben, huzamosabban azonban két ökörnek így is nagyon fázasztó, hanem négy ökörnek egy szántásban is könnyen megy. Ha a hengert is akarjuk használni, úgy első, vagy másodosztályu eke kell hozzá, rövidebb ekével a henger meg nem fér. — Ha a hengert használni nem akarjuk, a gép a szántás mellett vet, a magot ez esetben is betakarja; s eléggé hozzá két ökör és egy ember; vagy

három ló és két ember, a mennyiben egy ember rendszeren a lovat hajtja; s ugarolt, s tán forgatott földben a legszebb munkát hagyja maga után; boronálni sem kell utána. — Ha hengert nem akarunk mellette használni, akárminő eke jó hozzá. — Bárminő munkájú is a föld, a gép a szántás mellett a vetést tökéletesen végzi, mert a föld minősége a gép vetési működésére befolyással alig van. — A gép vetési működése, önként megszűnik azonnal, mihelyt az eke a földből kifordítottat, s bátran el lehet csapni az ekét, megindul pedig a magfolyás rögtön, a mint az eke a földbe akasztatik. — Tetszés szerint szabályozható, hogy sűrűbben vagy ritkábban vessen. Kezelése egyszerű s egy gyermekre is rá lehet bízni, csak a gyermek az ekét tartani képes legyen.

A ki egész munkájának eredményét látja, mert a tavaszon és ez őszön is több hold föld vetetett be vele, itt a füredi határban a város alatt is, kénytelen beismerni, hogy annál egyenlőbb szebb vetést kívánni sem lehet; csakis drága sorvető hogy maga után rendeztebb vetést; az is csak annyiban, hogy sora vet. Ezen eredményt melyet a vidékünkön lakók, ha fáradságukat nem sajnálják, bármikor megnézhetnek — be kellett várom hogy e tudósítást jó lelkiismerettel közzé tessesem.

Hogy mennyi manggal lehet vele egy holdat bevetni, az attól függ, hogy milyen na-

gyot fogatunk az ekével, s minő magiszórákat keréket használunk hozzá. En egy köblös, feketeagyagos, soha nem trágyázott földbe, forgatott árpatarlóba (három hitvány lovon) vettem három vékát, tisztabuzát; s ugylát-szik hogy teljesen elég. Egy másik köblösbe egy köblöt; ez nagyon sűrű. Pásztor Lajos birtokos ur homokos földjébe, rozstot, a magházba szórva, olyan kerékkel vetettük, mely-lyel egy 1200 öles holdba két véka elég; s a kelés azt mutatja, hogy egy szem sem kellett belé több. Igaz hogy az idő is nagyon kedvező. — Minden esetre áll az a tapasztalás, hogy jobb földbe, és korábban vetve, kevesebb; rozsbab földbe és későn vetve, több mag kell.

E gép áll egy erős készületű szántó-taligából, mely után ragasztatik az eke rendszeren s a taligára alkalmazott vetőkészületből. Tehát minden ekéhez egy ilyen taliga és vetőkészület szükséges.

E gép főképen olyan kisebb gazdáknak ajánlatos, kik egy, vagy két, vagy három ekével szántanak; kiknek a drága vetőgépeket s azoknak függelékait megszerezni vagy nincs módjokban, vagy nem is lenne gazdaságos. Feltalálására okot adott azon körülmény, hogy gyakran akkor veri ki az eső a földből a munkást, mikor már vetni kellene s marad a föld vetetlen. Ha ezzel munkálkodik, a mint az utolsó barázdát kihasította, nyugodtan ott hagyhatja földjét; és

sem a madaraktól, s ha tán alávett, a hiedeltől sem, sőt a szárazságtól sem sokat félteti. S minthogy a mag folytonosan nyers földbe hull, kikélese is egyenlőbb, biztosabb. — Vethetni vele szélben, valamint esőben is olyankor, mikor az esőtől még szántani lehet. S azonkívül hogy szabadkézzel oly pontosan egyenlően vetni nem lehet, felmenti az embert a vetés fáradságos munkájától. — Tartósságra nézve pedig, jó gondviselés mellett, évek során át használható.

Egy ilyen gép ára, henger nélkül hatvan o. é. frt. hengerkészülettel hatvanöt frt. Megrendelhető nálam Tiszafüreden az ára félének előlegezése mellett. Megrendelhető anélkül is, de az előlegezők előnyvel bírandanak. — A megrendeléseket jókor megtenni kérem a t. gazdaközönseget; hogy jókor intézkedhessem arra nézve, hogy a gépeket a tél utóján, idején rendeltesékek helyére szállíthassam. — **Sarkadi Ferencz.**

Hetivásári tudósítás.

Gyula, nov. 15. Élénk színezetű népes hetivásárunkon a gabonában némi csökkenés volt észlelhető, a mennyiben a buza 8—11 frtig legszebbje vétetett — Árpa 4—4.50, — kukoricza 5—5.30, — zab 2.50—3 frtig kelt. — Tüzifa 9—10 frt öle, sertés 20—25 kr. fontonk. a hizáshoz és vételi szerencséhez képest,

hal 18—20—25 krig, — káposzta jóval kevesebb érkezett mint máskor és ára különösen a kemény fejnek, valamivel fellebb emelkedett.

Pályázat.

A szarvasi kaszinó-egylet kaszinósi állásra pályázatot nyit. A felfogadott kaszinós javadalmai: 260 frt készpénz, szabad lakás és 10 öl keményfa az egyleti termek fűtésére. — Kötelességei: az egyleti termek s butorok tisztántartása, a billiárd és kártya-pénzeknek egyleti pénztárba leendő lelkiismeretes beszállítása és a kaszinóban étkezőknek étel és itallal leendő ellátása.

A pályázók kellő bizonyítványokkal ellátva személyesen, vagy bérmentes levél útján f. november hó utolsó napjáig a szarvasi kaszinó-egylet igazgatóságánál jelentkezzenek.

Szarvason 1872. november 7-én.

A szarvasi kaszinó igazgatósága.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő: **Dobay János.**

HIRDETÉSEK.

Uj folyan

Szerkesztőségi

Dobay János
nyomdáján
saját házánál

Kiadó hiva

Winkle Gábor
árus üzlet
főter, Prág-

A szaba

Mi a szabad
berek a szabad
nak?

E kérdések
den tudvágyg
dekelnek, a m
édes magyar
mivesek száma
rel szaporodot
gát kétszerese
mindannyian
ügyministeri á
25-én tartott
nyilvánosságra
bán aprilhava
des páholy va
jai ott és a m
rét tágitani, sz

Megengedik
szívesen veend
a felvetett kér
gositó sorral v
Tudja mind
mivesség a fö
vá a civilisati
szet elhatott,
ben gyökeret
nyú államokb
titokban, a sz
zattal bíró áll
ben, az állam
lyen pártfogás
van zárt társu
és alaptalan h
ség közt elter
badkőmivesség
Es ez termé
ség csak neh

TA

Theschedik S
evang. p

Ötven esztendő
irva 1817. dec

Hátrahagyott
Zs

VI. Fatenyész
zódni arról, ho
fák fognak az
és ezen éghajla
móles nagy ritk
leggyorsabban
csak különféle
300 félélt) ültet
sok féle vad fá
olasz, corolmai,
platanust, bikfá
nyüt és más ily
ezen faszegény
S mi történt?
csak engem, ha
mat követték.
ga faiskolámba
napon át 7 kö
oltalmat és seg
leletül, hogy a
csolni, ha nem
a bikák nem p
a nyolczadik na
jételet mondta

ARADON
a főtéren
a „fehér kereszthez.”

WADOWSKY & ILLMANN

vászon-, fehérnemű-, divat- és selyemárúk árjegyzéke az őszi és téli idényre.

ARADON
a főtéren
a „fehér kereszthez.”

Rumburgi vászon, 54 rőfös vég, per 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 38, 40, 42, 45, 48, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80 frt.
Ágylepedő-vászon varrás nélkül, 19 rőfös vég, a 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 35, 38, 40 frt.
Creas-vászon, 5/4 38 rőfös per 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 19.50, 20, 20.50, 21, 22, 23, 24, 25, 26 frt.
Creas-vászon, 4/4 38 rőfös a 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 frt.
Bőr-vászon, 5/4 30 rőfös a 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 19.50, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28 frt.
Bőr-vászon, 4/4 30 rőfös a 12, 12.50, 13, 13.50, 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 26 frt.
Czerna házi-vászon, 5/4 20 rőfös a 11, 11.50, 12, 12.50, 13, 13.50, 14, 15 frt.
Czerna házi-vászon, 4/4 30 rőfös a 8, 8.50, 9, 9.50, 10, 10.50, 11, 11.50, 12, 12.50, 13 frt.
Csinvat (Gradl), 6/4 színes, rőfe 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95 kr., 1 frt, 1.10 kr.
Canavas színes, 30—35 rőfös a 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 frt.
Nanking, sárga-fehér-vörös, rőfe 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60 kr.
Barchet, fehér és színes, jól mosható, rőfe 28, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 80 kr.
Chiffon és Callico, gyári raktár; 30 rőfös, vége 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 9, 10, 11, 15 frt.

Czerna-abrosz, 8/4, 10/4, 12/4, 14/4, 16/4 a 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 7 frt.
Czerna-asztalkendők, 1 tuczat 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10 frt.
Czerna-törülközők, tuczatja 5.50, 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 8.50, 9, 9.50, 10, 11, 12, 13, 14, 15 frt.
Kávé-abroszok, minden szín- és nagyságban, 1 db. frt 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.40, 2.80, 3, 3.20, 3.50, 4, 5 frt.
Csemege asztalkendők fehér és színesek, 6 db. 1.20, 1.50, 2, 2.50 kr.
LEGJOBB ZSEBKENDŐK, fehér és színesek, per tuczt 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5 frt, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 frt.
Csipke-függöny egy ablakra frt 3.50, 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20.
Moull-függöny, szép virágos mintákkal; 4/4, 6/4, 7/4, 8/4, 9/4 rőfe 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 90 kr.
Moull-Battist-Clair-Crepe-lisse, 12 rőfös vég frt 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.
Hires külföldi fűzők (miéder), a 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 6.50 kr.
Gyermek-fehérneműk, u. m. hosszúpárna, paplan, ködmén, fej- és előkötők igen olcsó áron.
Keresztelői párnák, minden színezetben, selyemből, fej- és ködmennel a 16, 18, 20 frt.

Férfi ing fehér és színes, a 1, 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.20, 2.50, 3, 3.50 kr.
Oxford-ing, meghúts ellen 2 gallérral a 3, 3.25, 3.50 kr.
Alsó-nadrág, db. 1.30, 1.60, 1.80, 2 frt, 2.50, 2.80 kr.
Gallérok, legkülönbözőbb formákban, tezt. 2.40, 2.80, 3 frt, 3.20 kr.
Kézélők, tezt. 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50 kr.

Női fehérneműk.

Női ingek, Chiffon és vászomból igen szépen varrva, dbja 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50 kr.
Női corsettek, Callico és barchettból, dbja 1.30, 1.50, 1.80, 2, 2.40, 2.80, 3, 3.50, 4, 4.50 kr., 5 frt.
Chiffon-szoknyák, drbja 2.40, 2.80, 3, 3.20, 3.50, 4, 4.50, 5, 7 frt.
Női nadrág, Barchett-, Chiffon- és Percailból, dbja 1.30, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3 frt, 3.50 kr.
Mindentéle női nyakkendők, legújabb alakban, dbja 10, 15, 20, 25, 30, 50, 80 kr., 1, 1.50, 2, 3, 4, 5 frt.
Harisnyák, minden létező színben, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 20, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 kr., 1 frt, 1.10, 1.20, 1.40, 1.60 kr.
Keztyűk, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 50, 60, 80 kr., 1 frt, 1.10, 1.60 kr.
Cosmanosi jó mosható Percaillok házi ruhákra, egy ruhára való 2.50, 3, 3.50 kr.

Francia Creton-kelmék nagyszerű választékban, egy ruha 3.80, 4, 4.20, 4.50 kr., 5 frt.
Csoda-szőrűha-kelmék hamuszímben, 12 rőfös ruha 3.60, 4.20 kr.
Lustre Mohair-Alpaca szörkelme minden kiadásban, 12 rőfös ruha 6, 6.60, 7.20, 7.80, 8.40 kr.
Rips-Serge-Pourlain gyönyörű új színekben 12 rőfös ruha 9, 9.60, 10.20, 10.80, 11.40, 12, 13.20, 14.40 kr.
Flanell ruhák utolsó divat szerint, 7/4 széles, rőfe 1.20, 1.50, 1.70, 1.80 kr.
Posztó-ruhakelme kitűnő minőség és színekben 8/4, 7 rőfös ruha 17.50, 19.20, 21 frt.
Fekete vagy színes Cashmir-Alapin, 4/4 a 45, 50, 55, 60 kr. 6/4 a frt 1.20, 1.40, 1.60, 2, 2.80.
Őszi és téli kendők minden nagyságban, dbja 25, 30, 40, 50, 60, 80 kr., 1 frt, 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 24 frt.
Terítők; Rips, Goublain és posztóból, dbja 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 30 frt.

Gyász-czikkék.

Szemfódelek, párnák, esuklyák, selyem, atlasz és shirtingből összeállítva, frt 5—120-ig.

Selyemszövetek fekete és minden más divatos színezetben; fekete tafota 1 frt 30 kr.-tól feljebb áron. — Szőnyegek (GYÁRI RAKTÁR) fu-
89) Minden e szakba vágó, de itt meg nem nevezett cikket szintén ajánlunk a legjutányosabb ár mellett.
Uj minta-gyűjteményünket kívánatra bérmentve legszívesebben megküldjük, és a rendelvényeket pontosan megelégedésre eszközöljük.

Titkos
betegségeket
és
tehetetlenséget
(elgyengült férfirerőt)
gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett
Dr. Handler Mór
orvos-sebész tudor, szülész és szemész
Rendel naponként délelőtt 11-től 1 óráig, és délután 3-tól 5-ig.
Lakik Pesten, Lipótváros, Nádorutca 13. szám, 1-ső emelet 14. szám.
Díjjal ellátott levelekre válasza azonnal adatik, kívánatra külön órákban is rendel-
94) 5—16

Gyulaváros szabadkai birtokán levő csőszlak telken három boglya (kalan-gya) jó minőségű gyep-széna van, mi is f. évi november 21-én délelőtt 9 órakor — a kívánalomhoz képest együttesen, vagy külön-külön — a városi tanásteremben nyilvános árverés útján el fog adatni. —
Gyula, 1872. nov. 7.
102) Gyulaváros előjárósága.
Vaszilievics György tulajdoná-hoz tartozó 1629. szám alatti ház szabad kézből eladó. — Venni szándékozók értesítést nyernek tek. Nyikora Mihály törvényszéki ülnök úrnál.
99) 3—3

KÁLMÁN ZSIGMOND
Gyulán, a főteczán, férfi-ruha üzletében
nagy raktárt tart
amerikai varrógépekből.
Az eladás részletfizetésre előnyös feltételek jótállás és díjmentes oktatás mellett.
96) 4—6

Eladó ház.
Gyulán a kastélyllyal átellenben fekvő 186. számú ház, a hozzá tartozó legelő járandósággal szabad kézből eladó. — Értekezhetni iránta Scherez József urral Kigyóson, vagy alulírottal Gyulán.
105) 1—3 **Keblovszki Lajos.**

104) **Januskovetz Mór** 1—3
erdésznél Solvmoson
30 kas kitűnő faj anyamóh eladó.
A vevőnek joga van 50 kas között választani.